Kahire: Dünyanýn anasý

m

M
*• - «V

22*

B\r Mýsýrlý Yahudi:

Ömer Þerif

"Ben Atatürk'ü oynamak istedim. Ama mümkün deð/7. Filmi Türkiye'de yapmak istedim. Atatürk'ün büyük hayranlarýndaným. Biyografilerinin film yapmak haklarýný satýn aldým. Bir sürü hazýrlýk yaptým. Senaryo yazdým'Grey Wolf'u okudum. Fakat Türk hükümeti Atatürk'ün hiçbir kusuru olmasýn istiyor. Ne var ki, eðer bir insan mükemmelse, o zaman ilginç bir karakter deðildir. Atatürk çok büyük bir adamdý. Filmi yapmak istememin nedeni çok büyük bir adam olmasý. Ama, hiç bir kusurunu göstermezsem, o zaman insan deðil demektir. Ýnsan deðilse, o zaman inandýrýcý olmaz. Seyirci inanmaz. Örneðin, özel hayatýna iliþkin hiçbir þeyi göstermemi istemediler. Ýçki yok, ama içki içerdi bunu da herkes bilir. Kadýnlarý severdi. Ama gösterilmesini istemiyorlar. Bu durumda nasýl film yapabilirim ki? Türkiye dýþýnda da yapmak istemedim. Türk hükümetinin onayý ile yapmak istedim. Ama dediler ki, þöyle gösteremezsin, böyle gösteremezsin, o zaman film nerede? Hep kahraman, kahraman olunmaz ki! Atatürk gibi bir insanýn ilginç tarafý, yaþadýðý hayat. Onun temposunu ben sürdürseydim, yataktan kalkamazdým. Ama, o hemen hiç uyumazdý. Müthiþ bir enerjisi, hayatiyeti vardý. Bu olaðanüstü enerjiyi göstermek gerekir. Eðer bir evliya göstereceksiniz olmaz."

"Ben Atatürk'ü oynamak istedim. Ama mümkün deð/7. Filmi Türkiye'de yapmak istedim. Atatürk'ün büyük hayranlarýndaným. Biyografilerinin film yapmak haklarýný satýn aldým. Bir sürü hazýrlýk yaptým. Senaryo yazdým. 'Grey Wolf'u okudum. Fakat Türk hükümeti Atatürk'ün hiçbir kusuru olmasýn istiyor. Ne var ki, eðer bir insan mükemmelse, o zaman ilginç bir karakter deðildir. Atatürk çok büyük bir adamdý. Filmi yapmak istememin nedeni çok büyük bir adam olmasý. Ama, hiç bir kusurunu göstermezsem, o zaman insan deðil demektir. Ýnsan deðilse, o zaman inandýrýcý olmaz. Seyirci inanmaz. Örneðin, özel hayatýna iliþkin hiçbir þeyi göstermemi istemediler. Ýçki yok, ama içki içerdi bunu da herkes bilir. Kadýnlarý severdi. Ama gösterilmesini istemiyorlar. Bu durumda nasýl film yapabilirim ki? Türkiye dýþýnda da yapmak istemedim. Türk hükümetinin onayý ile yapmak istedim. Ama dediler ki, þöyle gösteremezsin, böyle gösteremezsin, o zaman film nerede? Hep kahraman, kahraman olunmaz ki! Atatürk gibi bir insanýn ilginç tarafý, yaþadýðý hayat. Onun temposunu ben sürdürseydim, yataktan kalkamazdým. Ama, o hemen hiç uyumazdý. Müthiþ bir enerjisi, hayatiyeti vardý. Bu olaðanüstü enerjiyi göstermek gerekir. Eðer bir evliya göstereceksiniz olmaz."

"Davit Lean. David Lean 'Lawrence of Arabia'yý çekiyordu. Arap yüzlü bir Arap arýyordu. Benim fotoðraflarýmý gördü. Ben de o zaman Mýsýrlý bir film yýldýzýydým, söylediðim gibi. Fotoðrafýmý görünce, iþte bu, dedi. Eðer Ýngilizce konuþmasýný biliyorsa, bu rolü oynayabilir, dedi."

"Halen, birlikte çalýþtýðýnýz Mýsýrlý film þirketleri var mý?"

"Hayýr, çünkü uzun zamandýr çalýþmýyorum Mýsýr sinemasýnda. Yeni þirketleri de tanýmýyorum."

"Bir an için Hollywood'a dönersek, Davit Lean gibi yönetmenlerin artýk yetiþmediklerini söyleyebilir miyiz?"

"Hayýr, ama, eskisi gibi çok çalýþmýyorlar. Davit Lean zaten yedi-sekiz yýl arayla film yapar. Ancak, þimdi sinema seyircileri farklý. Daha genç insanlar. Fantazileri, bilimkurgularý, macera filmlerini filân seviyorlar. Eskisi fibi filmler yapmýyorlar artýk. Ya sosyolojik sorunlarýn üzerinde yoðunlaþan filmler yapýyorlar, ya da genç insanlarýn eðlendirebilecek filmler yapýyorlar. es

yaþlýydý. Þimdi artýk yaþtýnsanlar evlprinrie oturup TV seyretmeyi tercih ediyorîar. Gençler, evde büyükleriyle oturmayý sevmiyorlar. Onlar da kýz arkadaþlarýný alýp sinemaya gidiyorlar."

"Öte yandan, TV filmleri de pek doyurucu deðil, deðil mi?"

"Hayýr. Yine de büyük prodüksiyonlar yapýlýyor. Bir iki tanesinde ben de rol aldým. Deli Petro. Bir baþka film de Sultan Abdülhamid hakkýndaydý. Sultan Abdülhamid ve Jön Türklerin ihtilâli. Ama romantik bir filmdi, siyasi bir film deðil. Henüz piyasaya çýkmadý ama ABC televizyonunda gösterilmeye baþladý. Ben Sultan Abdülhamid'i oynadým. Hattâ bir sahnede Türkçe konuþtum. Fonetik olarak öðrendim."

"Ne söylediðinizi hatýrlýyor musunuz?"

"Hayýr. Dediðim gibi fonetik olarak öðrendim."

"Ömer Bey, Ortadoðu'yu arka plân alan TV seyircilerinin arttýðýný söyleye-

"Biemiyorum, gerçekten bilemiyorum. Yapýmcýdeðilim. Benden çalýþmamý istiyorlar, eðer verdikleri parayý beðenirsem çalýþýyorum. Artýk yaþlandým, eskisi gibi iþin içinde-deðilim."

"Kendi kendinizi emekli mi ettiniz?"

"Emeklilik deðil, çalýþýyorum. Elimden geleni yapýyorum. Londra'da tiyatro yapýyorum. Sevdiðim iþ de bu zaten. Keyif için tiyatroda, para için televizyonda çalýþýyorum. Ama biraz da Mýsýr hakkýnda konuþalým."

"Elbette. Ancak, bana Ömer Þerif Mýsýr'a misafir geiir, burada oturmaz demiþlerdi. Sizi zorlamak istemedim."

"Ben Mýsýr'ý çok severim. Doðru, Paris'te oturuyorum. Misafir gelirim, otelde kalýrým."

"Eviniz yok mu?"

"Hayýr. Ben yurt dýþýnda çalýþýyorum, yurt dýþýnda oturuyorum."

"Aileniz?"

"Bir tek annem var, o da Madrid'te. Kýz kardeþimle birlikte. Kýz kardeþim bir Ýspanyol'la evli."

"Mýsýr'a ne kadar yakýnsýnýz? Siyasi olarak, sosyal olarak?"

"Çok yakýným. Bütün arkadaþlarým burada."

"Ününüzü Mýsýr için birþeyler yapmak üzere kullanmayý düþünür müsünüz?"

"Evet. Ama, hiç bir þey yapmadan da yapýyorum zaten. Çünkü, ben Mýsýr'ýn bir elçisi gibiyim. Herkes Mýsýrlý olduðumu biliyor. Bu zaten bir iþtir."

"Ya Mýsýr sinemasý? Mýsýr sinemasýný ilerletmek için yapabileceðiniz birþey yok mu?"

"Mýsýr sinemasý iyi deðil. Bence sorunlarý her þeyi karikatürize etmelerinde. Kahramanlarýn iç dünyalarýna girmektense, kaba hatlarý ile býrakýyorlar, karikatürlerini çiziyorlar. Ne demek istediðimi anlýyor musunuz?"

"Karton karakterler demek istiyorsunuz."

"Evet, yüzeysel."

"Batý taklitçiliðinden olmasýn?"

"Bilmiyorum. Hiç bir fikrim yok. Nasýl bir tahminde bulunabilirim ki?"

"Sinemanýn içindesiniz. Üstelik Mýsýrlýsýnýz. Üzerinde düþünmüþ olmanýz gerekmez mi?"

"Nasýl bilebilirim? Bakýyorum, gözlemliyorum. Biraz yüzeysel olduðunu görüyorum. Hepsi bu. Neden yüzeysel olduðunu bilmiyorum. Yüzeysel iþte."

"Beðendiðiniz yönetmen yok mu?"

"Yusuf Þahin iyidir. Yakýnda kaybettiðimiz Abdülselâm çok iyiydi..."

"Oyuncular?"

"Tanýmýyorum. Hepsi genç... Yaþlýlarý tanýrým..."

"Bölgeden uzaklaþmýþ gibisiniz. Hatýrladýðým kadarýyla bîr zamanlar bir Atatürk filminde oynayacaðýnýz rivayeti vardý."

"Ben Atatürk'ü oynamak istedim. Ama mümkün deðil. Filmi Türkiye'de yapmak istedim. Atatürk'ün büyük hayranlarýndaným. Biyografilerinin film yapmak haklarýný satýn aldým. Bir sürü hazýrlýk yaptým. Senaryo yazdým. 'Grey Wolf'u okudum. Fakat Türk hükümeti Atatürk'ün hiçbir kusuru olmasýn istiyor. Ne var ki, eðer bir insan mükemmelse, o zaman ilginç bir karakter deðildir. Atatürk çok büyük bir adamdý. Filmi yapmak istememin nedeni çok büyük bir adam olmasý. Ama, hiç bir kusurunu göstermezsem, o zaman insan deðil demektir. Ýnsan deðilse, o zaman inandýrýcý olmaz. Seyirci inanmaz. Örneðin, özel hayatýna iliþkin hiçbir þeyi göstermemi istemediler, Ýçki yok, ama içki içerdi bunu da herkes bilir. Kadýnlarý severdi. Ama gösterilmesini istemiyorlar. Bu durumda nasýl film yapabilirim ki? Türkiye dýþýnda da yapmak istemedim. Türk hükümetinin onayý ile yapmak istedim. Ama dediler ki, þöyle gösteremezsin, böyle gösteremezsin, o zaman film nerede? Hep kahraman, kahraman olunmaz ki! Atatürk gibi bir insanýn ilginç tarafý, yaþadýðý hayat. Onun temposunu ben sürdürseydim, yataktan kalkamazdým. Ama, o hemen hiç uyumazdý. Müthiþ bir enerjisi, hayatiyeti vardý. Bu olaðanüstü enerjiyi göstermek gerekir. Eðer bir evliya göstereceksiniz olmaz."

"Yol filmini gördünüz mü?"

"Gördüm, çok iyi bir film."

"Nasýl yorumladýnýz 'Yol'u?"

"Bilmem, insanlar solkanat olan, herhangi birþeye, para kazanamayacaðýný düþündükleri filmlere, sol-kanat entelektüellerinin yaptýklarý filmlere, hapishanede olanlarýn yaptýklarý filmlere ödül veriyorlar."

"Ama çok iyiydi, diyorsunuz."

"Evet, çok iyiydi."

Bitti.

odak

Kývýlcým

ir zamanlar, "Kýyamete iki Saat" diye bir roman oku 'muþtum. Yazarýný hatýrlamýyorum. Konusu kýsaca þöyleydi: Amerika Birleþik Devletleri'nin nükleer silâh depolarýndan birinde görevli askerlerden biri arkadaþýndan çakmak ister. Arkadaþý çakmaðý atar ve çakmak hassas aygýtlardan birinin içine düþer. Aygýt 'kýsa devre' yapar ve bir nükleer baþlýklý füze Rusya'ya doðru yola koyulur. Bu harcýyalem giriþtensonra, daha gerçekçi bir üslûpla, Amerikalýlarýn ve Ruslarýn karþýlýklý olarak topyekûn savaþý önleme gayretleri anlatýlýr. Herhalde bu roman, türünün ilk örneklerinden biriydi.

Artýk, bu kadar basýþ yanlýþlýklar yüzünden bir nükleer savaþ çýkmayacaðýný araya pek çok denetleme basamaklarý konduðu söyleniyor. Bunlarýn en meþhuru da Washington'u Moskova'ya baðlayan "kýrmýzý telefon." Bu özel hat sayesinde Beyaz Saray'dakilerle Kremlin'dekiler, günün herhangi bir saatinde hemen birbirlerini arayabiliyor ve herhangi bir yanlýþ anlama ihtimalini bertaraf edebiliyorlar(mýþ).

Ne var ki, Birinci Dünya Savaþý'nýn Saraybosna'da patlayan bir tabancadan çýktýðýna inandýrýlmýþ kitlelere yine, bir delinin küçücük bir düðmeye basmasýyla dünyanýn sonunun geleceðine kolayca inandýrabilirler. Pek çok romana ve bilim-kurgu filmine konu olan bu ihtimal, daha küçük ölçekte olmakla birlikte, yerel sürtüþmeler içinde geçerli sayýlýr. Sözgeliþi, bir-iki ay önce Türk-Yunan sýnýrýndaki müsademe qibi...

Dünyanýn neresinde olursa olsun, insanlarýn "yanlýþlýkla" bir savaþa sürüklenmekten böylesine korkmalarýnýn baþka nedenleri de var. Birincisi, modern silahlar, çok kýsa sürede insan müdahalesinden baðýmsýzlaþabiliyorlar. Ýkincisi, günümüzde, savaþlarýn demeyelim ama, muharebelerin sonucunu bazen dakikalar tayin ediyor. Bu yüzden, insanlarýn ellerindeki silahlan kullanýp-kullanmamaya karar vermek için düþünmeye vakitleri yok. Üçüncüsü, herhangi bir yanlýþ anlamayý önlemek için karþý tarafla temas kurmaya kalkýþmak, inisiyatifi karþý tarafa kaptýrmak anlamýna da gelebilir. Sözünkýsasý, her an birbirine saldýrmasý beklenen iki gücün, sýrf bu beklenti yüzünden kapýþmasý mümkündür.

Ama, herhangi bir savaþý, bütünüyle böyle bir yanlýþ anlamaya baðlamak da yanlýþ olur. Týpký, Birinci Dünya Savaþý'ný bir suikast kurþununa baðlamanýn yanlýþ oluþu gibi... Ülkeler, küçücük bir kývýlcýmla patlayacak ikbarut fýçýsý haline getirildikten sonra kývýlcýmýn nasýl ve nereden çýktýðý o kadar da önemli mi?

Çok "soyut" gibi görünen bu lâflarý, son günlerde Türk basýnýnýn belirli bir bölümüne musallat olan savaþ çýðýrtkanlýðý dolayýsýyla ediyoruz. Bazý gazeteler, bir yandan Ortadoðu'nun tarrfbir barut fýçýsýna benzediðini yazýyorlar; bir yandan da Türkiye'yi bu barut fýçýsýnýn tepesine oturtmaya çalýþýyorlar.

Gefek bazý gazetelerin bu tutumu, gerekse Güneydoðudaki bölücü saldýrýlar, iþin, "yanlýþ bir kývýlcým"la halledilebilecek ortama doðru götürüldüðü izlenimini veriyor

«sis
V A .Mfei

Ambrosiano skandali ve P-2 mason locasý olayýyeniden gündemde...

h

V

Papanýn bankeri baþpiskopos Marcinkus tutuklanacak mý?

Ýtalyan L'Ekspresso dergisinin kapak yaptýðý banker Roberto Calvi'nin Londra'daki köprü ayaðýna asýlý olarak bulunan cesedinin polis tarafýndan çekilen olay fotoðrafý. Cesedin yanýnda görülen tuðlalar, P-2 mason locasýnýn iþareti.

Geçtiðimiz günlerde ajanslardan þöyle bir haber geçildi: Vatikan'da görevli baþpiskopos Marcinkus hakkýnda Ýtalyan makamlarý tutuklama kararý çýkarttýlar. Hakkýnda tutuklama kararý alýnan baþpiskopos Marcinkus 5 yýl önce 1,3 milyar dolarla batan Ambrosiano Bankasý ile ilgili olarak patlak veren büyük skandal dolayýsýyla suçlanýyordu. Vatikan tutuklama kararýna derhal cevap verdi: Vatikan'ýn çeþitli kuruluþlarýna karýþýlmayacaðým öngören Latran Anlaþmasý'nýn 11. maddesi gereðince Marcinkus'un Ýtalya'ya geri vepterek mahkeme huzuruna çýkmasý söz konusu olamazdý.

Vatikan, tutuklama kararýnýn önceden resmi bir giriþimde bulunulmamýzýn basýna yansýtýlmasýný da eleþtiriyor, olayla ilgili yeni bir geliþmenin bulunmadýðýný, buna raðmen 5 yýl sonra tutuklama kararýnýn alýnmasýný anlayamadýðýný ileri sürüyordu. Bu arada bazý çevreler Abrasiano Skandalý'nýn yeniden canlandýrýlmasýnda Ýtalya'da bugünlerde sürdürülen iktidar kavgýnýn rolü olduðunu belirtiyorar. Öyle ya da böyle Ambrosiano Skandali ve P-2 Mason locasý olayý yeniden gündeme getirildi. Olayý daha iyi anlayabilme ve gerekli çerçeveye oturtabilmek için biraz gerilere gitmek gerekiyor..

Vatikan ve Para

Londra'daki Blackfriars Köprüsü'nün bir ayaðýnda asýlý bulunan ölü adamýn ceplerinde, beþ aðýr tuðla vardý.. Bu adam Ýtalyan banker Calvi idi. 18 Haziran 1982 tarihinde ölen Ýtalyan banker Roberto Calvi'nin 'neye kurban gittiði' bugüne kadar kesin olarak anlaþýlamadý.

Ýngiliz Pol is Örgütü Scottland Yard'a göre bu olayda cinayet sözkonusu olabilir. Dedektifler, cesedin üzerinde bulunan tuðlalarýn, Calvi'nin de üye olduðu yasadýþý P-2 locasýnýn iþareti olduðuna dikkat çekmiþlerdi.-1983 yýlýnda -bir Londra mahkemesi ise olayla ilgili kesin bir karar vermemeyi yeðledi; olay bir intihar da olabilirdi...

Öte yandan Calvi'nin ailesi ise olayýn intihar olmadýðýný savunuyordu. Bankerin karýsý, Clara Canetti, gözyaþlarý içinde kocasýnýn þu sözlerim hatýrlýyordu: "Bana bir þey olursa. Papa istifa etmek zorunda kalýr." Kadýna göre Calvi'nin kötü durumundan, papazlar sorumluydu.

Ýtalyan bankerin ölümünden yedi yýl sonra, Clara'nýn 'garip imalarý' anlam kazanmaya baþladý. Ýki Ýtalyan yargýç, Antonio Pizzi ve Renato Brichetti geçen hafta, Papa'mn baþ bankeri MonsenyÖr Marcinkus için tutuklama emri çýkardýlar. Hatta yalnýz Marcinkus deðil; iki Vatikan bankacý da 'tutuklanmaya aday' oluyordu.

Marcinkus, Papa'mn baþ bankerine yaraþýr þekilde, birinci sýnýf dm adamý: Kendisi baþpiskopos. Bu ünvan, olayý sansasyon haline getiriyor: italyan tarihinde ilk kez 'dünyacýlar' bu derece yüksek dereceye sahip bir Papa yardýmcýsýna 'devlet zoru' uyguluyorlar. Katolik Kilise için, bugüne dek düþünülmesi bile saçma bir onur kýrýcýlýk bu. Olay ayný zamanda büyük bir skandalin son noktasý da.

Her þey esrarlý banka muameleleri, hileli iflas ve büyük ihtimalle cinayetler etrafýnda dönüyor: akýl almaz bir öykü. Öykünün kahramanlarý ise. yüzyýllardýr insanlýðýn yararýna çalýþtýklarý iddia edilen bir "makamýn' adamlarý. Bazý iddialara göre bu 'adamlar', bütün dünyayý kilisenin, dolayýsýyla kendilerinin malý gibi görüyorlar.

Haklarýnda tutuklama emri çýkan üç din adamý, Calvi'nin bahsettiði kiþiler. Calvi onlarý, yöneticisi olduðu, Ýtalya^nýn en büyük özel bankasýnýn iflâsýndan sorumlu tutuyordu. Þimdi Mailandlý yargýçlar, ciddi bir þekilde bu iddia üzerine eðiliyorlar. Baþpiskopos Marcinkus için çýkan tutuklama emri. onun. Vatikan Devlet Bankasý Baþkaný olarak Banco Ambrosiano'nun

- Bankanýn baþkaný Roberto Calvi, 18 Haziran 1982 tarihinde Londra'daki Blackfriars Köprüsü'nün bir ayaðýnda asýlý olarak bulunmuþtu. Ceplerinde beþ aðýr tuðla vardý. Bu tuðlalar, Calvi'nin üye olduðu yasa dýþý P-2 mason locasýnýn iþaretiydi.

"batýnlýþýnda' rol oynadýðýna iliþkin þüphelerin birsonucu. Bilindiði gibi, birçok karanlýk iþe bulaþan banka, 1,5 milyar dolarlýk borçla iflas etmiþti.

Marcinkus'unda görev aldýðý bankanýn sýlâh ticaretinden uyuþturucuya kadar sayýsýz 'pis iþ'e karýþtýðý ortaya çýkýnca. Papa II. John Paul Vatikan bankasýnýn hiçbir suça karýþmadýðýný, aksine karanlýk iþlerin kurbaný olduðunu "açýkladý".

Calvi'nin 250 kadar uluslararasý bankadan borç olarak aldýðý 1.5 milyar dolarýný akibeti hâlâ bilinmiyor. Kesin olan bir þey var: o da paranýn Karaibler'de "kaybolduðu". Bunun, P-2 lojasýnýn büyük üstadý Licio Gelli'nin Ýsviçre de yattýðý bir hesaptan her nasýlsa çýkarýlmýþ olduðu.

Papa 2. Jean Paul ve bankeri baþpiskopos Marcinkus (Siyah cüppeli) skandalin tekrar gündeme gelmesinden rahatsýz.

Calvi'nin "yoldaþý" Marcinkus'un kariyeri. Baþpiskopos Giovanni Battista Montini'nin papa olmasýyla baþladý. Yeni papanýn bir tercümana gezi planlayýcýsýna. güçlü bir koruma görevlisine ve son olarak da Vatikan Bankasý için yeni bir baþkana ihtiyacý vardý. Bu üç alanlarda bir numaralý ada\. Vatikan'daki Amerikalý Marcinkus'tu. Zaten kendisi, saygý deðer bir ruhani imajýný çaðrýþtýrmýyor pek: Fýkralarýn iyi maklan hoþlanýr, eski Ýskoç viskisini çok sever. Havanna purosu içer ve golf oynar.

Marcinkus aðýr bir yükü devralmýþtý. Kilisenin iþleri eskisi kadar iyi gitmiyordu. Herþeyden önce "Kutsal Makam'ýn ekonomi imparatorluðu, dozu sürekli artan bir tartýþma konusu halini almýþtý. Gerek Hristiyanlar. gerekse Hristiyan olmayanlarda, bir yandan 'fakirliði' öðen. bir yandan da kendisi sýnýrsýz bir kapitalizm uygulayan Vatikan'a karþý büyük bir tepki oluþmuþtu.

Görünüþte olaðanüstü dini bir 'kurum' olan Vatikan'ýn sadece Ýtalya'da 250.000 dönümlük "özel araziye" ve Roma"da sayýsýz yapýya sahip olmasý, yüksek çevrelerde de kaygý uyandýrýlmýþ olmasý ilginç.

Birçok Güney Amerikalý diktatörün samimi arkadaþý olan Roberto Calvi'nin. kendi bankasýndan hisse satýnalmak ve Güney Amerika devletleri için silah temin etmek üzere borçlandýðý görüþü yaygýn Roma'da. Falkland Savasý sýrasýnda Arjantin'in kullandýðý silahlarýn Calv i tarafýndan finanse edildiðine kesin gözle bakýlýyor.

Calvi'nin "yoldaþý" Marcinkus'un kariyeri. Baþpiskopos Giovanni Battista Montini'nin papa olmasýyla baþladý. Yeni papanýn bir tercümana gezi planlayýcýsýna. güçlü bir koruma görevlisine ve son olarak da Vatikan Bankasý için yeni bir baþkana ihtiyacý vardý. Bii